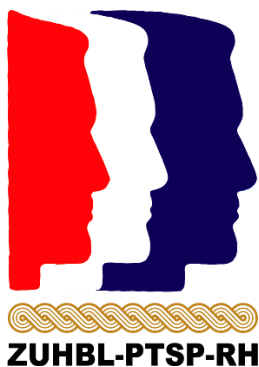

Analiza utjecaja korištenja EU fondova na OCD

Zajednica udruga hrvatskih branitelja liječenih od posttraumatskog stresnog poremećaja Republike Hrvatske – naručitelj Analize

Analiza je nastala u okviru projekta: Razvojna suradnja u području Centara znanja za društveni razvoj u Republici Hrvatskoj

Zagreb, prosinac, 2021.g.

OBJAVLJUJE:

Zajednica udruga hrvatskih branitelja liječenih od posttraumatskog stresnog poremećaja Republike Hrvatske

AUTOR:

Ivan Škarić
VRH-poduzetnički inkubator d.o.o.
Slovenska 21, 10 000 Zagreb

2

FINANCIJSKI PODRŽALA:

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva

**MOLIMO KORISNIKE DA PRILIKOM KORIŠTENJA PODATAKA
NAVEDU IZVOR**

Zagreb, 2021.

**ZAJEDNICA UDRUGA HRVATSKIH BRANITELJA LIJEČENIH OD
POSTTRAUMATSKOG STRESNOG POREMEĆAJA REPUBLIKE
HRVATSKE**

Zagreb, Avenija Dubrovnik 10
Telefon: 01 292 1195
Web: zuhblptsprh.hr
Elektronička pošta: zuhblptsprh@gmail.com
OIB 90792052069, MB 1780824
Zagrebačka banka HR8023600001101922325

Sadržaj:

1. Uvod
2. Europski socijalni fond
3. Javne politike
4. Analiza utjecaja korištenja EU fondova na rad braniteljskih udruga
5. Zaključak

1. UVOD

Zajednica udruga hrvatskih branitelja liječenih od posttraumatskog stresnog poremećaja Republike Hrvatske je krovna organizacija županijskih udruga koje okupljaju branitelje liječene od PTSP-a.

Civilno društvo podrazumijeva da građanke i građani, u različitim skupinama, inicijativama i organizacijama, pa i individualno, uključivanjem u javni politički proces zastupaju u javnom prostoru različite interese i vrednote. Civilno društvo prostor je inicijative i slobode, ali i djelovanja u skladu s najvišim vrednotama ustavnog poretka. Uvodne rečenice Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2012. i 2016. , kao i one 2017. do 2021. godine su: „*Stvaranje okruženja poticajnog za razvoj civilnog društva jedna je od pretpostavki i mjerila demokracije i stabilnosti političkoga sustava svake zemlje. Koncept zajedništva i suradnje državne vlasti s civilnim društvom u stvaranju, provedbi i nadzoru politika koje su od neposredna interesa za opće dobro među temeljnim je obilježjima suvremene države koja služi svojim građanima.*“ Postavlja se pitanje jeli to baš tako.

Naime, za primjer uključenost predstavnika civilnog društva, odnosno predstavnika udruga koje okupljaju hrvatske branitelje može se navesti kasno uključivanje u proces izradu programskih dokumenata za financijsko razdoblje Europske unije 2021.-2027. godine odabranih predstavnika udruga bez mogućnosti sudjelovanja predstavnika udruga koje okupljaju hrvatske branitelje. Kako je službeni početak aktivnosti izrade programskih dokumenata započeo 13. siječnja 2021. godine prvom zajedničkom sjednicom svih radnih skupina za izradu programskih dokumenata za financijsko razdoblje Europske unije 2021. – 2027. u okviru kohezijske politike, bez sudjelovanja svih izostao je poticaj za razvoj i sudjelovanje u procesima razvoja civilnog društva kako je navedeno. Informativni sastanak koji je organiziralo Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike u cilju osiguravanja kvalitetnog doprinosa OCD-a u daljnjem procesu programiranja vezano za metodologiji rada radnih skupina koji je održan 6. travnja 2021. godine nije okupio predstavnike udruga koje okupljaju hrvatske branitelje, što nije dobro jer je teme značajna u smislu planiranja budućih aktivnosti, odnosno mogućnosti financiranja istih.

Pohvaljujemo informativni sastanak koji je organiziran u cilju osiguravanja našeg kvalitetnog doprinosa daljnjem procesu programiranja te smo 2. travnja 2021. godine dobili poziv na informativni sastanak o metodologiji rada radnih skupina koji je održan u utorak, 6. travnja 2021. godine.

U okviru analize utjecaja korištenja EU fondova na organizacije civilnog društva predstavljamo Europski socijalni fond te javne pozive na koje su se prijavile organizacije civilnog društva koje okupljaju hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji te probleme koji su se pojavili u provođenju projekata. Naime, generalno organizacije civilnog društva imaju sve manje vremena za rješavanje društvenih problema, na svim razinama zbog nedostatnih financijskih sredstava koje im stoje na raspolaganju, a imaju poveznice s EU financiranjem i administrativnih zavrzlama i nekonzistentnosti vezanih za programiranje (nedovoljno jasne upute), zaključka proizašlog iz provedbe EU projekata pojedinih udruga koje su obuhvaćene analizom.

Posebno želimo istaknuti da se kapaciteti OCD-a ne grade proračunskim stavkama što je slučaj kod drugih prijavitelja poput J(R)LS i institucija, a koje su također sudionici u svim pozivima.

Kapaciteti OCD-a se grade provedbom aktivnosti za koja se sredstva osiguravaju kroz ugovaranje provedbe zahvaljujući donacijama i dotacijama. S obzirom na činjenicu da OCD-i doprinose iskazu društvene solidarnosti, ublažavanju društveno- ekonomske nejednakosti, zapošljavaju veliki broj radnika koji provode različite aktivnosti poput pružanja socijalnih usluga, skrbi o najugroženijih skupina i svih u potrebu. To se posebno odnosi na udruge koje okupljaju hrvatske branitelje. Izvori na nacionalnoj razini trenutno nisu dostatni u odnosu na iznos koji je bio u prethodnom financijskom razdoblju, posebno se to odnosi na proračun Ministarstva hrvatskih branitelja, pa je logičan izvor sredstava EU izvori financiranja i to posebno sredstava vezanih za Europski socijalni fond. Primjerice, dosadašnje vlade su definiranjem stavke za jačanje kapaciteta OCD-a i provedbom istog kroz institucionalni okvir posredstvom Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske, pokazali da brinu i razumiju ulogu OCD-a. Jedini način izgradnje kapaciteta OCD-a i omogućavanje konkurentnosti sa svim drugim sudionicima u korištenju sredstava EU-a jest da se omogući izgradnja kapaciteta OCD-a, a to jest i jedino je moguće kroz ESF+ stavku i uz podršku Ministarstva koji imaju mogućnost programiranja i razvoja (raspisivanja natječaja) financiranja politika vezanih za nabrojana područja i Ureda za udruge čija je uloga u dosadašnjem procesu na margini i neprepoznatljiva.

U drugom dijelu predstavljamo što su javne politike, stvaranje javnih politika, analiza i zagovaranje javnih politika.

U trećem dijelu predstavljamo Analizu utjecaja braniteljskih udruga temeljem iskustava u provođenju projekata ESF-a te primjena iskustava za razvoj sudioničke demokracije u kreiranju javnih politika.

2. EUROPSKI SOCIJALNI FOND

Operativni programi su plansko-programski dokumenti u kojima se detaljnije opisuju i razrađuju mjere i aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje ESI fondova. Za razdoblje 2014.-2020. godine, Hrvatska je pripremila dva operativna programa za provedbu Kohezijske politike:

1. Operativni program „Konkurentnost i kohezija
2. Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“

Operativnim programima se definiraju prioritetne osi, investicijski prioriteti i specifični ciljevi vezani uz investicijske prioritete koji će se financirati iz Europskog socijalnog fonda.

Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. - 2020. je plansko-programski dokument kojim su definirane prioritetne osi, investicijski prioriteti i specifični ciljevi koji propisuju prihvatljive aktivnosti za financiranje iz Europskog socijalnog fonda.

Osnovni cilj Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali jest pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Hrvatskoj.

Prioritetne osi vezane uz investicijske prioritete koji će se financirati u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. - 2020. su:

- Prioritetna os 1: Zapošljavanje i mobilnost radne snage
- Prioritetna os 2: Socijalno uključivanje
- Prioritetna os 3: Obrazovanje i cjeloživotno učenje
- Prioritetna os 4: Dobro upravljanje
- Prioritetna os 5: Tehnička pomoć.

Europski socijalni fond (ESF) je jedan od strukturnih fondova Europske unije (uz Europski regionalni razvojni fond (ERDF) i Kohezijski fond), kojem je osnovni cilj smanjenje razlika u životnom standardu u državama članicama EU i to kroz promicanje ekonomske i socijalne kohezije. ESF je usmjeren na poticanje poduzetništva, pružanje pomoći posloprimcima u pronalaženju boljih radnih mjesta i uspostavi pravednijih mogućnosti za sve građane EU-a prilikom njihovog zapošljavanja.

Europska komisija i zemlje članice EU-a zajednički određuju prioritete Europskog socijalnog fonda (ESF) i načine trošenja njegovih financijskih sredstava. U Republici Hrvatskoj prioritetna područja financiranja putem ESF-a su zapošljavanje, obrazovanje, socijalno uključivanje te razvoj civilnog društva.

6

Temeljni cilj ESF-a je smanjenje razlika u prosperitetu i životnom standardu između država članica EU-a i njihovih regija, te time promicanje gospodarske i socijalne kohezije. Osim ovog cilja, fondom se ostvaruju i sljedeći ciljevi:

- ✓ Jačanje gospodarske i socijalne kohezije
- ✓ Doprinos otvaranju boljih i održivih radnih mjesta
- ✓ Potpora regijama koje mijenjaju gospodarsko i socijalno okruženje u eri globalizacije
- ✓ Jačanje informacijskih i komunikacijskih tehnologija

Europska unija ulaže stalne napore u stvaranje još većeg broja kvalitetnijih radnih mjesta te jačanje socijalne uključenosti unutar društva. Navedeni ciljevi predstavljaju osnovu strategije EU-a „Europa 2020“ kojom se promiče pametan, održivi i uključiv rast. Uz sadašnju ekonomsku krizu njihova realizacija predstavlja iznimno zahtjevan izazov. Europski socijalni fond ima vrlo važnu ulogu u postizanju ciljeva Europske unije i ublažavanju posljedica ekonomske krize – posebice porasta broja nezaposlenih i siromašnih.

Strategija i proračun ESF-a dogovaraju se i o njoj donose odluku države članice EU, Europski parlament i Komisija. Na toj osnovi planiraju se sedmogodišnji operativni programi koje donose države članice s Komisijom.

Svaka zemlja članica u suradnji s Europskom komisijom odabire jedan ili više operativnih programa koji će se financirati iz ESF-a tijekom sedmogodišnjeg razdoblja. Prioriteti djelovanja ESF-a i njegovi ciljevi opisani su u operativnim programima. Europska unija dodjeljuje novčana sredstva iz ESF-a zemljama članicama i njihovim regijama za financiranje njihovih operativnih projekata. Nositelji ovih financiranih projekata vezanih uz zapošljavanje su brojne javne i privatne organizacije koje se nazivaju korisnicima. Izravnu korist od ovih projekata imaju sudionici – obično pojedinci, tvrtke ili organizacije.

Ovdje želimo naglasiti da je prethodno programsko razdoblje davalo na važnosti organizacijama civilnog društva, omogućilo je jačanje kapaciteta OCD kroz ciljane pozive isključivo za udruge poput onih vezanih uz STEM, Tematske mreže, Društvene centre, Centre kompetencije i slično.

Zatim, Područje 3 koje govori o ranjivim skupinama i pružateljima socijalnih usluga u strateškim ciljevima navedene su kao pružatelji usluga Centri za socijalnu skrb i transformirane ustanove socijalne skrbi, centri za pružanje podrške, a u horizontalnim ciljevima udruge civilnog društva. Zabrinjava to što će samo ustanove koje su navedene u strateškim ciljevima preko EU sredstava moći izgraditi infrastrukturu i nabaviti opremu dok udruge civilnog društva, predviđene za provođenje horizontalnih aktivnosti to neće biti u mogućnosti. Udruge civilnog društva kao pružatelji usluga iz područja socijalne skrbi do sada su bile pioniri inovacije i partneri državi te neizostavan dio u ostvarivanju kvalitete života korisnika poput osoba s invaliditetom u čemu su udruge koje okupljaju hrvatske branitelje prednjačile.

7

Djelatnosti Europskog socijalnog fonda osmislili su Europska komisija i nacionalna i regionalna tijela te ih provode kroz zajedničko partnerstvo. Partnerstvom je obuhvaćen i veliki broj drugih partnera kao što su nevladine organizacije i udruženja radnika koji sudjeluju u oblikovanju strategije ESF-a i praćenju njezine provedbe. Udruženim djelovanjem (partnerstvom) najlakše je postići učinkovito i uspješno širenje te odgovoriti na zahtjeve regije ili dotične općine.

Aktivnosti financirane iz sredstava Europskog socijalnog fonda pomažu ljudima da unaprijede svoje vještine i lakše se integriraju na tržište rada, usmjerene su na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti te na poboljšanje učinkovitosti javne uprave.

U okviru Analize razmatali smo iskustvo u slijedećim javnim pozivima:

- Zaželi - Program zapošljavanja žena, UP.02.1.1.05
- "Razvoj i širenje mreže izvaninstitucionalnih usluga za hrvatske branitelje i stradalnike Domovinskog rata", UP.02.2.2.10
- Jačanje poslovanja društvenih poduzetnika – faza I., UP.02.3.1.03
- Tematske mreže za društveno-ekonomski razvoj te promicanje socijalnog dijaloga u kontekstu unapređivanja uvjeta rada, UP.04.2.1.06

Zaželi - Program zapošljavanja žena, UP.02.1.1.05

Ovaj Poziv provodio se u okviru OP ULJ, Prioritetne osi 2, Specifičnog cilja 9.i.1.: Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti kroz promociju integracije na tržište rada i socijalne integracije ranjivih skupina, i borba protiv svih oblika diskriminacije.

Opći cilj Poziva: Omogućiti pristup zapošljavanju i tržištu rada ženama pripadnicama ranjivih skupina s naglaskom na teško dostupna, ruralna područja i otoke.

Specifični cilj Poziva: Osnažiti i unaprijediti radni potencijal teže zapošljivih žena i žena s nižom razinom obrazovanja, zapošljavanjem u lokalnoj zajednici koje će ublažiti posljedice njihove nezaposlenosti i rizika od siromaštva, te ujedno potaknuti socijalnu uključenost i povećati razinu kvalitete života krajnjih korisnika.

Ciljane skupine Poziva:

- Nezaposlene žene prijavljene u evidenciju nezaposlenih HZZ-a bez obzira na duljinu prijave u evidenciji (s naglaskom na starije od 50 godina, žene s invaliditetom, žrtve trgovanja ljudima, žrtve obiteljskog nasilja, azilantice, mlade žene koje su izašle iz sustava skrbi (domova za djecu) i udomiteljskih obitelji, odgojnih zavoda i sl., liječene ovisnice o drogama, povratnice s odsluženja zatvorske kazne unazad 6 mjeseci, pripadnice romske nacionalne manjine, beskućnice, s najviše završenim srednjoškolskim obrazovanjem).

U ovom pozivu je sudjelovala jedna županijska udruga HBL PTPS-a.

8

"Razvoj i širenje mreže izvaninstitucionalnih usluga za hrvatske branitelje i stradalnike Domovinskog rata", UP.02.2.2.10

Ovaj Poziv provodio se u okviru OP ULJP, Prioritetne osi 2: Socijalno uključivanje, Specifičnog cilja 9.iv.2 Pобољшanje pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama, uključujući podršku procesu deinstitucionalizacije.

Opći cilj Poziva:

Povećati socijalnu uključenost i unaprijediti kvalitetu življenja hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata.

Specifični cilj Poziva:

Pridonijeti povećanju socijalne uključenosti i unaprjeđenju kvalitete življenja hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata kroz unaprjeđenje i pružanje izvaninstitucionalnih usluga za hrvatske branitelje i stradalnike Domovinskog rata

Ciljne skupine Poziva:

- hrvatski branitelji i članovi njihovih obitelji i stradalnici Domovinskog rata.

U ovom pozivu je sudjelovale su dvije županijske udruge HBL PTSP-a.

Jačanje poslovanja društvenih poduzetnika – faza I., UP.02.3.1.03

Opći cilj Poziva:

Ojačati kapacitete postojećih i novih društvenih poduzeća/društvenih poduzetnika.

Specifični ciljevi Poziva:

Skupina 1 (postojeći društveni poduzetnici)

1. Unaprijediti znanja i vještine zaposlenika postojećih društvenih poduzeća/društvenih poduzetnika putem specijaliziranih oblika osposobljavanja i obrazovanja;
2. Stvoriti nova radna mjesta u postojećim društvenim poduzećima/društvenim poduzetnicima;
3. Podupirati poslovanje novih i postojećih društvenih poduzeća/društvenih poduzetnika;

Skupina 2 (budući društveni poduzetnici)

1. Stjecanje stručnih i poslovnih sposobnosti i vještina o društvenom poduzetništvu zaposlenika i nezaposlenih članova pravnog subjekta koji planira ili započeti ili transferirati poslovanje prema društveno-poduzetničkim principima;
2. Podupirati poslovanje novih i postojećih društvenih poduzeća/društvenih poduzetnika;
3. Povećati vidljivost društvenog poduzetništva putem informiranja javnosti i umrežavanja dionika.

Ciljane skupine Poziva:

Skupina 1 - Postojeći društveni poduzetnici / društvena poduzeća:

1. Društveni poduzetnici /društvena poduzeća;
2. Zaposlenici u društvenim poduzećima;
3. Nezaposlene osobe u nepovoljnom položaju, čiji je status usklađen s definicijom Radnika u nepovoljnom položaju ¹ iz Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i 108. Ugovora (SL L 187, 26.6.2014., str. 1) i Uredbe Komisije (EU) br. 2017/1084 od 14. lipnja 2017. o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 u vezi s potporama za infrastrukture luka i zračnih luka, pragova za prijavu potpora za kulturu i

¹ Radnik u nepovoljnom položaju znači svaku osobu:

a) koja nije bila zaposlena s redovnom plaćom tijekom prethodnih 6 mjeseci; ili

b) koja je u dobi između 15 i 24 godine; ili

c) koja nije dovršila srednje obrazovanje ili strukovnu izobrazbu (Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja 3) ili koja je dovršila redovno obrazovanje prije manje od dvije godine, a još nije bila prvi put zaposlena s redovnom plaćom; ili

d) koja je starija od 50 godina; ili

e) koja živi kao odrasli samac s jednom ili više uzdržavanih osoba; ili

f) koja radi u sektoru ili struci u državi članici u kojima je neravnoteža između spolova najmanje 25 % viša od prosječne neravnoteže između spolova u svim gospodarskim sektorima u toj državi članici, a pripada tom premalo zastupljenom spolu; ili

g) koja pripada etničkoj manjini u državi članici i potreban joj je razvoj jezičnog profila, profila stručnog usavršavanja ili profila radnog iskustva da bi poboljšala izgled za pristup stalnom zaposlenju;

očuvanje baštine i za potpore za sportsku i višenamjensku rekreativnu infrastrukturu te regionalnih operativnih programa potpora za najudaljenije regije i o izmjeni Uredbe (EU) br. 702/2014 u vezi s izračunavanjem prihvatljivih troškova;

4. Nezaposlene osobe s invaliditetom, čiji je status usklađen s definicijom Radnika s invaliditetom² iz Uredbe br. 651/2014.

Skupina 2 – Novi društveni poduzetnici/društvena poduzeća (Pravni subjekti koji planiraju započeti ili transferirati svoje poslovanje prema društveno-poduzetničkim načelima)

Ciljana skupina su pravni subjekti koji žele svoje poslovanje ili transferirati na društveno poduzetništvo ili započeti poslovanje prema društveno poduzetničkim načelima:

- trgovačka društva;
- udruge;
- zadruge;
- zaposlenici u organizaciji Prijavitelja i ako je primjenjivo, Partnera;
- nezaposleni, pripadnici ranjivih skupina (žene, hrvatski branitelji i stradalnici iz Domovinskog rata, osobe s invaliditetom i dr.).

U ovom pozivu je sudjelovala jedna županijska udruga HBL PTSP-a.

10

Tematske mreže za društveno-ekonomski razvoj te promicanje socijalnog dijaloga u kontekstu unapređivanja uvjeta rada, UP.04.2.1.06

Opći cilj: Jačanje kapaciteta organizacija civilnoga društva za postizanje učinkovitog dijaloga s javnom upravom, socijalnim partnerima i visokoobrazovnim institucijama u oblikovanju i provođenju reformi, te jačanje socijalnog dijaloga u kontekstu kreiranja boljih uvjeta rada s naglaskom na sezonske poslove.

Specifični ciljevi:

Razvijanje dijaloga i jačanje suradnje između organizacija civilnoga društva, jedinica lokalne i regionalne samouprave, socijalnih partnera i visokoobrazovnih i znanstvenih institucija s ciljem kreiranja poticajnog okruženja koje će doprinijeti stvaranju kvalitetne suradnje u tematskim područjima od interesa za Republiku Hrvatsku.

Ciljane skupine

- organizacije civilnoga društva (udruge, zaklade i fundacije, pravne osobe vjerskih zajednica); socijalni partneri; javne znanstvene organizacije (znanstveni instituti,

---

² Radnik s invaliditetom znači svaku osobu:

a) koja je u skladu s nacionalnim pravom priznata kao radnik s invaliditetom; ili

b) koja ima dugoročno fizičko, mentalno, intelektualno ili osjetilno oštećenje koje u međudjelovanju s raznim zaprekama može umanjiti puno i učinkovito sudjelovanje te osobe u radnom okruženju, ravnopravno s ostalim radnicima.

visoka učilišta, sveučilišta, fakulteti, akademije, odjeli, visoke škole, veleučilišta i dr.) jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave; javne ustanove u čijem djelokrugu je zapošljavanje i/ili rad i/ili radni odnosi i/ili sigurnost na radu i/ili zaštita na radu i/ili prava radnika; centri za socijalnu skrb.

ZU HBL PTPS RH sudjeluje u dva projekta.

3. JAVNE POLITIKE

Svrha postojanja i rada udruge jest djelovanje u zajednici na stvaranju pozitivnih promjena. Kako bi udruga u ostvarenju svojih ciljeva i svoje misije bila uspješna mora uspostaviti i održavati komunikaciju s različitim dionicima u zajednici gdje djeluje, pri čemu pojam zajednice ne mora nužno biti ograničen na geografsku sredinu gdje udruga provodi aktivnosti, odnosno djeluje. Dapače, poželjno je da udruga ostvaruje razmjenu informacija i sa različitim subjektima iz drugih sredina na razini RH i EU, odnosno internacionalno. Navedeno se postiže izgradnjom društvenih mreža, odnosno umrežavanjem.

Svrha postojanja i rada udruge povezano je s pozitivnim djelovanjem u zajednici. Kako bi udruga u ostvarenju svojih ciljeva i svoje misije, bila uspješna, mora uspostaviti i održavati komunikaciju s različitim dionicima, odnosno biti uključena u procese javnih politika.

11

Javne politike možemo definirati kao namjerno djelovanje institucija vlasti, koje mijenja društvo i ekonomiju i utječe na njih. Javne se politike odnose na političko odlučivanje vlasti

koje treba razlikovati od individualnog odlučivanja u privatnom životu i od odlučivanja na tržištu. Za donošenje i provedbu javnih politika nužni su sustavi pravila i institucionalni okviri za donošenje takvih odluka. U najširem smislu, to su osnovne institucije predstavničke demokracije kojima izabiremo legitimne predstavnike na koje prenosimo pravo donošenja kolektivnih odluka u svoje ime. Stoga se javne politike odnose na kolektivno ili političko odlučivanje po sektorima. Kada govorimo o vlasti i javnim politikama, posebno je važno naglasiti ulogu izvršne vlasti, odnosno Vlade, koja je najvažniji akter u njihovom kreiranju. Pritom su, osim članova i tijela vlade, iznimno važna i sva tijela državne uprave podređena vladi, posebice središnja tijela – ministarstva. Ključno je kako vlada upravlja ili „stavlja u pogon“ državni aparat, jer su javna i državna uprava karika koja spaja političku odluku dužnosnika i učinke javnih politika na građane.

Engleski jezik razlikuje tri osnovna pojma za politiku koji dobro predstavljaju njezine dimenzije. Politika je prvenstveno borba za moć, vlast, upravljanje institucijama političkog sustava. Taj aspekt, koji se označava kao **politics**, obilježavaju interesi političkih aktera u prikupljanju sljedbenika i konflikti s opozicijom. Naravno, glavni su akteri u tome segmentu političke stranke. No, politiku čini i njezina institucionalna dimenzija – sklop pravila, procedura i institucija koje sačinjavaju politički sustav. U engleskome je to **polity**. Treći su aspekt javne politike – **policy ili public policy**, koje se odnose na sadržaj političkog odlučivanja.

Temeljni resori razvrstani su u pet osnovnih skupina ili grozdova srodnih javnih politika koje čine **policy areas**. To su: (1) klasični državni resori, (2) ekonomske politike, (3) socijalne politike, (4) posebne sektorske politike i (5) ostale politike kao najheterogenije područje.

Klasični državni resori obuhvaćaju politike izgradnje i očuvanja države odnosno političkog sustava i političke zajednice. Riječ je o najstarijim državnim resorima, odnosno o politici zaštite temeljnih ljudskih prava, vanjskoj i obrambenoj politici, politici javnog reda i mira odnosno unutarnje sigurnosti, kaznenoj i sudskoj politici te o migracijskoj politici.

Ekonomske politike vrlo su široko područje koje se sastoji od niza resora koji reguliraju cijelo gospodarstvo ili njegove značajne dimenzije. Pojedini sektori čine posebne sektorske politike. Osnovu ekonomskih politika čine makroekonomska politika, odnosno fiskalna ili proračunska politika, i porezna politika. U upravljanju ekonomskim rastom i razvojem postoje politika konkurentnosti, investicijska politika, politika regulacije poslovanja te politika regulacije financijskih tržišta. U ekonomske politike ubrajaju se i regionalna i industrijska politika, ali i politika zapošljavanja, koja se u Hrvatskoj klasificira kao socijalna politika.

Temeljne su socijalne politike zdravstvena i mirovinska politika, a slijede ih politika socijalne pomoći i socijalne skrbi, stambena politika i urbano planiranje, obiteljska i obrazovna politika te politike prema manjinama i ženama.

Posebne sektorske politike vrlo su raznolike i nisu osobito srodne. Njima se utječe na specifične sektore, ponajprije ekonomske. Primjeri su poljoprivredna, energetska, prometno-infrastrukturna, medijska, informacijsko-komunikacijska i vodna politika. Djelomice se u tu skupinu uklapa i znanstvena politika, posebice kada je spojena s politikom tehnološkog razvoja.

Kulturna, sportska i religijska politika izdvojene su u zasebne kategorije unutar “ostalnih” politika, jer ih je teško uklopiti u bilo koju skupinu.

Akteri javnih politika su pojedinci, skupine (formalne ili neformalne) ili organizacije koje na temelju svojih formalnih nadležnosti, ali i interesa i vrijednosti, sudjeluju u procesu stvaranja javnih politika, odnosno teže utjecati na oblikovanje i implementaciju rješenja javnih problema.

Jedno od najvažnijih svojstava aktera jest njihov status (ne)državnosti. Javnopolitički akteri dijele se u dvije osnovne skupine – na državne ili formalne i na nedržavne ili neformalne aktere.

Osnovna razlika između ciljne skupine javnih politika i javnopolitičkog aktera očituje se u tome da ciljna skupina u procesu stvaranja javnih politika može biti potpuno pasivna, dok akteri aktivno sudjeluju u procesu i utječu na oblikovanje i implementaciju politika. Dakle, ciljna skupina može, ali i ne mora biti **policy** akter.

U Hrvatskoj, Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata regulira potrebu uključivanja zainteresirane javnosti u postupke donošenja odluka. Ipak, akteri iz društva, za razliku od državnih aktera, slijede i zastupaju interese i vrijednosti određenih društvenih skupina te se za sudjelovanje u procesu stvaranja javnih politika uglavnom moraju izboriti.

Tri su osnovna izvora moći neformalnih, nedržavnih aktera koji im olakšavaju mogućnost sudjelovanja.

Prvi je broj članova organizacije, odnosno broj građana koji predstavljaju. Donositeljima odluka najčešće je posebno važno koliko je potencijalnih i aktivnih birača u njihovu članstvu. Drugo, važno je kojim resursima neformalni akter raspolaže. Posebice se to odnosi na financijski, ali i na ljudski kapital (kojim informacijama i ekspertizom raspolaže). Treći izvor moći neformalnih aktera i ciljnih skupina javnih politika jest njihova sposobnost i spremnost na mobilizaciju i političko djelovanje povrh glasovanja.

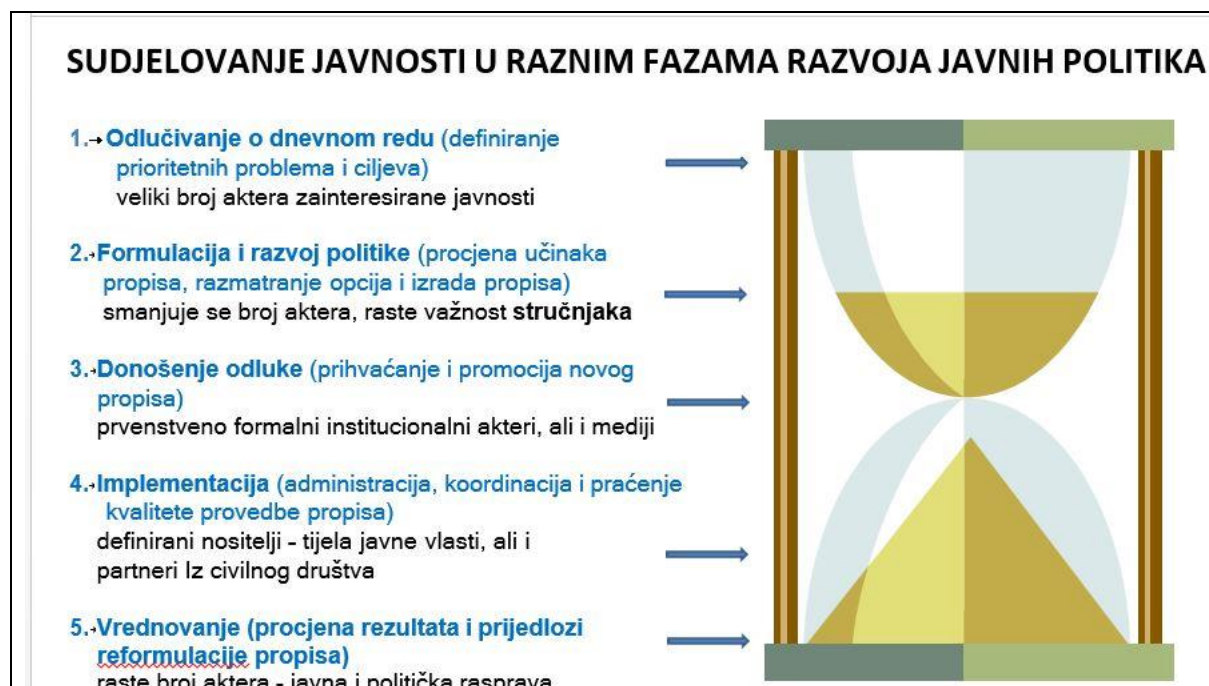
U skupinu neformalnih aktera spadaju pojedinci (građani, birači), političke stranke, ekonomski akteri (akteri poslovnog sektora – korporacije, tvrtke, poslovni lobiji), masovni mediji, istraživačke organizacije (sveučilište, instituti, think tankovi) te akteri civilnog društva (prvenstveno udruge i sindikati).

Navedenim akterima nacionalnoga političkog sustava treba dodati i one iz međunarodne arene, odnosno različite međuvladine i međunarodne nevladine organizacije te nadnacionalna tijela, koja sve više utječu na kreiranje nacionalnih javnih politika. Međunarodni se akteri mogu klasificirati i kao formalni i kao neformalni. Za to su najbolji primjer tijela Europske unije, koja u nekim pitanjima ili politikama imaju izravno pravo i obvezu sudjelovanja u odlučivanju u članicama ili zemljama kandidatima, a u nekim politikama ili u nečlanicama tek usmjeravaju ili pokušavaju utjecati na ishode kreiranja javnih politika.

Pitanje definiranja ciljnih skupina jedno je od prjepornijih političkih pitanja, s obzirom na to tko jest, a tko nije dio ciljne skupine. Ciljna skupina ona je skupina građana čije je blagostanje pod utjecajem neke javne politike, odnosno oni za čiju se dobrobit i probitak neka javna politika kreira.

Ciljevi javnih politika

Javnopolitički ciljevi formalna su očitovanja o poželjnoj budućnosti - to su izjave utemeljene na autoritetu koji proizlazi iz legitimiteta pobjede na izborima, a kojima se deklarira što će vlast u određenom području djelovanja učiniti i što planira postići.

14

Instrumenti javnih politika

Instrumenti javnih politika različiti su oblici djelovanja koji stoje vlasti na raspolaganju za provedbu javnih politika i za ostvarivanje javnopolitičkih ciljeva. Instrumentima vlast intervenira kako bi riješila neki problem. Instrumenti se mogu sistematizirati u četiri osnovne skupine. Međusobno se razlikuju prema primarnome resursu koji im je u osnovi i kojim pojedini instrument ostvaruje svoju efektivnost.

Te su četiri skupine javne financije, pravne ovlasti, organizacija i informacije.

Proces stvaranja javnih politika

1. Postavljanje agende (definiranje problema i ciljeva)
2. Formulacija (Izbor između alternativnih rješenja)
3. Odlučivanje (Politička legitimacija rješenja)
4. Implementacija (Primjena javnopolitičkih instrumenata)
5. Evaluacija (Ocjenjivanje ishoda).

Ciklus javne politike – ključne faze

Postavljanje agende (definiranje problema i ciljeva)

Javnopolitičke probleme može inicirati država, ali i neformalni akteri. Ovdje posebice treba naglasiti ulogu organizacija civilnog društva i medija.

Formulacija (Izbor između alternativnih rješenja)

Najprije se identificiraju potencijalne opcije kojima bi se problem mogao riješiti. Zatim se te alternative razmatraju te se procjenjuju njihovi učinci i sve predvidive posljedice. Kada su alternative ocijenjene, međusobno se uspoređuju te se pojedine odbacuju, odnosno prihvaćaju. Najbolja se opcija detaljno razrađuje. To je stepenica u kojoj se posebno oblikuju javnopolitički instrumenti. Riječ je o takozvanom dizajniranju politike, koji teži unutarnjoj koherentnosti i logičkoj povezanosti ciljeva, instrumenata i utjecaja na ciljnu skupinu. Formuliranje neke politike završava s preciznom javnopolitičkom preporukom što odlučiti. U ovoj se fazi iznimno povećava važnost stručnjaka, koji su najvažniji u vrednovanju alternativa provodeći policy analize pojedinih rješenja.

Predstavnici organizacija civilnog društva koji posjeduju potrebnu ekspertizu mogu u ovoj fazi sudjelovati kroz rad u radnim skupinama koje formuliraju konkretne prijedloge ili mogu zagovarati konkretna rješenja.

Odlučivanje (Politička legitimacija rješenja)

Faza odlučivanja označava onu stepenicu u kojoj se najbolje rješenje formalno potvrđuje kako bi dobilo političku legitimaciju. Formalno donošenje odluke trebalo bi u pravilu predstavljati najkraću i najjednostavniju fazu javnopolitičkog procesa, pod pretpostavkom da je odluka

dostatno pripremljena. To je zapravo točka u kojoj se formalno izglasava neko rješenje problema, time službeno donosi te mu se daje legitimitet. Posebno je važna jer cjelinu javnopolitičkog procesa dijeli na dva temeljna dijela: oblikovanje javne politike, koje se događa prije odlučivanja, te na njezino realiziranje, koje se događa nakon odlučivanja.

U usporedbi sa svim ostalim fazama, karakterizira je najmanji broj aktera. U formalnom donošenju odluke mogu sudjelovati samo pojedini formalni akteri, koji imaju specifične nadležnosti, primjerice članovi vlade ili zastupnici u parlamentu.

Implementacija (Primjena javnopolitičkih instrumenata)

Implementacija je provođenje odluke, odnosno primjena rješenja. To je stepenica u kojoj se određena javna politika „provodi u djelo“.

U implementaciji broj aktera ponovo se povećava u odnosu na odlučivanje. Za implementaciju su iznimno važna tijela javne uprave, koja su osnovni provoditelji politika, ali kroz socijalno ugovaranje i širenje broja pružatelja socijalnih usluga važnost organizacija civilnog društva sve više raste i u ovoj fazi. Danas su organizacije civilnog društva i ostali neformalni akteri poput aktera s tržišta sve više partneri tijelima javne uprave u implementaciji jer sudjeluju u pružanju usluga i mogu biti provoditelji pojedinih planiranih aktivnosti.

Za fazu implementacije treba se naglasiti i važnost praćenja ili monitoringa.

16

Evaluacija (Ocjenjivanje ishoda)

Kraj procesa označava se fazom evaluacije – vrednovanja ishoda cijeloga procesa. U ovoj fazi riječ je o tome da se neka ljestvica vrijednosti primjenjuje na ostvarene ishode neke javne politike, posebice u odnosu na ciljeve te politike. Na osnovi takvih ocjena u zadnjoj se stepenici faznoga ciklusa zapravo odlučuje treba li s nekom politikom nastaviti u nepromijenjenom obliku, treba li s njome potpuno prekinuti ili je potrebno nekako je promijeniti. Svrha je evaluacije dakle poboljšanje neke politike.

Najvažniji su evaluacijski kriteriji efektivnost (u kojoj je mjeri ostvaren cilj), efikasnost (odnos troškova i koristi), koherentnost (unutarnja logička povezanost ciljeva i instrumenata), adekvatnost (u kojoj mjeri izabrana alternativa rješava problem), jednakost (kakva je distribucija koristi i troškova između skupina).

U fazi evaluacije organizacije civilnog društva ponovno igraju važnu ulogu, zbog iskustvenog znanja koje su stekle izravnim radom na slučajevima ili njihovom dokumentacijom.

Uloga organizacija civilnog društva u javno-političkom procesu

Iz prethodno opisanog vidimo da se akteri civilnog društva u javno-političkom procesu pojavljuju kao sudionici svih faza, izuzev faze odlučivanja. Na različite načine sudjeluju u postavljanju dnevno-političkog reda, upozoravajući na probleme, podižući im važnost u očima javnosti i elita, te promovirajući neke javno-političke ciljeve. U fazi formulacije

civilno-društveni akteri sve češće postaju partneri vlasti u izboru rješenja problema, osiguravajući specifične informacije i znanje, ili čak i specijalizirane analize. Također, njihovi su predstavnici često članovi radnih skupina i raznih savjetodavnih vijeća koje igraju veliku ulogu u formulaciji. Pri provedbi, organizacije civilnog društva paralelno s javnom upravom ili supstituirajući njezin rad mogu pružati razne vrste usluga te tako su implementirati neku politiku. Također, često nadziru odnosno monitoriraju proces implementacije. S tako prikupljenim podacima o provedbi akteri iz civilnog društva aktivno sudjeluju i u evaluaciji politika, sudjelovanjem u javnim raspravama o njihovim rezultatima ili proizvodnjom profesionalnih **policy** evaluacija.

ZAKLJUČAK - ZAŠTO uključivati organizacije civilnog društva u oblikovanje javnih politika?

- poboljšanje kvalitete propisa i javnih usluga
- put do inovativnih rješenja i „besplatne ekspertize”
- pravodobno otkrivanje i prevencija mogućih problema u provedbi propisa
- podjela odgovornosti za donošenje odluka
- legitimnost i podrška javnim politikama (bolja prihvaćenost među građanima)
- veća otvorenost, transparentnost i odgovornost tijela javne vlasti
- izgradnja povjerenja u institucije vlasti
- doprinos jačanju demokratske građanske političke kulture

17

4. ANALIZA UTJECAJA OCD-A (BRANITELJSKIH UDRUGA) NA JAVNE POLITIKE FINANCIRANE IZ EU FONDOVA

Uspostavljanje odnosa između Republike Hrvatske i Europske unije započelo je međunarodnim priznanjem Republike Hrvatske kao nezavisne i suverene države 15. siječnja 1992. godine. Odnosi su se intenzivirali 2000. godine te doveli do pregovora o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji. Od dana podnošenja Zahtjeva za članstvo u EU 21. veljače 2003. godine, dobivanja statusa zemlje kandidata u lipnju 2004., početka pregovora 3. listopada 2005. pa do potpisivanja Ugovora o pristupanju EU 9. prosinca 2011. godine, Republika Hrvatska je prošla dug put usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije. Ugovor o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji stupio je na snagu 1. srpnja 2013, a sve učinjene reforme omogućile su Republici Hrvatskoj pridruživanje EU.

Pored EU okruženja u kojemu se nalazi i gdje OCD –i mogu utjecati na javne politike može se navesti primjer Ekonomsko i socijalno vijeća Ujedinjenih naroda – ECOSOC koje kontinuirano otvara prijave za savjetodavni status organizacija civilnoga društva pri Vijeću UN. ECOSOC je centralna platforma za dijalog i razmjenu inovativnog mišljenja o ekonomskom, socijalnom

i okolišnom održivom razvoju. ECOSOC donosi preporuke i smjernice za globalne razvojne politike, ali i za pitanja ljudskih prava i temeljnih sloboda. Na poziv za savjetodavni status organizacija civilnoga društva mogu se prijaviti međunarodne, regionalne, subregionalne i domaće organizacije civilnog društva. Organizacija mora biti službeno upisana u nacionalni registar (u slučaju Hrvatske to je Registar udruga kojega vodi Ministarstvo pravosuđa i uprave), mora postojati i djelovati najmanje dvije godine, mora imati sjedište, demokratski usvojen statut, osobu ovlaštenu za zastupanje te reprezentativne mehanizme za demokratski i transparentan proces donošenja odluka.

Ujedinjeni narodi – savjetovanje s civilnim društvom

UN – savjetovanje s civilnim društvom

- Stalni rast broja organizacija civilnog društva sa savjetodavnim statusom unutar UN-a (ECOSOC)

1946. – 41 OCD

2020. – 5725 OCD

- Tri kategorije savjetodavnog statusa:

→ opći savjetodavni status (142)

→ posebni savjetodavni status (4614)

→ ostale OCD uključene na Popis (*Roster*)-969

18

UN - kriteriji za dodjelu savjetodavnog statusa organizacijama civilnog društva (Rezolucija UN br. 1996/31)

- Usklađenost djelatnosti i ciljeva OCD s nadležnostima, načelima i radom UN-a
- Relevantnost radnog programa
- Razina djelovanja
- Regionalna pokrivenost
- Specifičnost ekspertize ili iskustva
- Rad u zemljama u razvoju /tranziciji
- Prepoznat status
- Reprezentativni karakter
- Demokratski ustroj i mehanizmi unutarnje odgovornosti u organizaciji
- Nevladin status
- Transparentnost izvora financiranja
- Vremensko razdoblje djelovanja (barem 2 godine prije slanja prijave)

Europska unija

Sve su to elementi koje udruge čine validnim u javnom diskursu s mogućnostima utjecaja na javne politike financirane iz EU.

U tom kontekstu ima Vijeće Europe i njegovu strukturu kojom se omogućava sudjelovanje OECD-a u programiranju javnih politika u EU:

- Od 1952 – savjetodavni status za međunarodne NVO pri Vijeću Europe
- Od 2003. – savjetodavni status se mijenja u participativni status – trenutno preko 400 međunarodnih NVO
- Konferencija međunarodnih NVO - od 2005. službeno institucija Vijeća Europe
- Kodeks pozitivne prakse sudjelovanja građana u odlučivanju – 2009./2019. (Konferencija međ. NVO)
- Smjernice za sudjelovanje javnosti u procesima donošenja odluka – 2017 (Odbor ministara)

Primjerice prilikom izrade projektnih prijedloga za prijavu na natječaje iz fondova EU potrebno je voditi računa o zakonodavnom i strateškom okviru Europske unije, a one su na razini EU i RH:

1. Europa 2020., Održiva Europa do 2030.

Temeljni strateški dokument Europske unije za razdoblje od 2014. do 2020. i 2020. do 2030. koji definira prioritete i ciljeve za daljnji razvoj Europske unije.

2. Nacionalna razvojna strategija 2030

Za postizanje ciljeva u ovoj Strategiji i kreiranje Hrvatske kakvu želimo 2030. godine važno je u središte staviti čovjeka, a svi dionici u društvu morat će zajednički djelovati kako bi se ostvarila vizija Hrvatske 2030. godine: Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve.

Citat s stranica 22 i 23. (2.2.4 Siromaštvo, socijalna isključenost i društvena kohezija): *„Hrvatska kao socijalna država ovom razvojnom Strategijom teži daljnjem približavanju idealu jednakih prilika i uključivanju mladih, nezaposlenih, isključenih i starijih osoba te je već započela s provedbom niza inicijativa koje su pridonijele zaštiti prava žena i unaprjeđenju položaja žena na tržištu rada te pružile potporu starijim osobama i ranjivim skupinama. Cilj je da institucije tržišta rada i socijalnih sustava i u budućnosti budu usmjerene na smanjivanje rizika od siromaštva i socijalne isključenosti starijih osoba te na potpuno uklanjanje neravnopravnosti između muškaraca i žena u pogledu plaća i zauzimanja upravljačkih položaja te sudjelovanja na tržištu rada. Prilikom poduzimanja inicijativa usmjerenih na smanjivanje socijalne isključenosti u obzir će se uzeti implikacije krize izazvane pandemijom na posebno ugrožene skupine građana.*

Potrebno je smanjiti podjele i izbjeći marginalizaciju u društvu te postići društvenu koheziju koja je osnovni uvjet za socijalnu pravdu, demokratsku sigurnost i održiv razvoj, partnerstvom dionika iz javnog i poslovnog sektora te organizacija civilnog društva, kako bi se osigurala

dobrobit svih građana Hrvatske te osigurala zaštita ljudskih prava, demokracija i vladavina prava. Samo uključiv rast čije koristi osjećaju svi članovi društva može biti dugoročno održiv.“

3. Godišnji plan rada MHB za 2021. godinu

Prioritetne aktivnosti Ministarstva hrvatskih branitelja u 2021. godini su bile vezane su uz nastavak implementacije Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji primjenom propisanih mjera. Zaštitu zdravlja i psihosocijalno osnaživanje hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji želi se unaprijediti novim nacionalnim programom i širenjem mreže veteranskih centara od koji će se prvi otvoriti u Sinju i Šibeniku tijekom 2022, a gospodarske aktivnosti hrvatskih branitelja osnažit ćemo novim mjerama kojima se potiče proizvodnja, razvoj poslovanja te plasman proizvoda hrvatskih branitelja koji djeluju u zadrugama i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Naime, donesen je Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje 2021.- 2023. godine kao temelj provedbe mjera i aktivnosti usmjerenih uključivanju hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji na tržište rada u idućem trogodišnjem razdoblju. Programom će se nastojati dodatno razviti postojeće mjere, kao i uvesti nove u svrhu postizanja što veće zaposlenosti osoba iz ciljane skupine, a dodjelom potpora kroz mjere iz Programa pridonijet će se lakšem i bržem uključivanju osoba iz ciljane skupine na tržište rada te olakšati plasman njihovih proizvoda i usluga.

Važna je partnerska suradnja s udrugama iz Domovinskog rata provodimo aktivnosti očuvanja i promicanja vrijednosti Domovinskog rata te aktivnosti usmjerene na poboljšanje kvalitete življenja braniteljske i stradalničke populacije. Aktivnosti Ministarstva su usmjerene na poboljšanje kvalitete življenja braniteljske i stradalničke populacije iz Domovinskog rata, u okviru kojih je i provođenje javnih natječaja/poziva za financiranje projekata/aktivnosti udruga iz Domovinskog rata koje okupljaju brojne hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji.

Pristup informacijama kao preduvjet sudjelovanja OCD - a u kreiranju i provedbi javnih politika:

<https://imamopravoznati.org>

<https://asktheeu.org>

Standardi EK za javna savjetovanja

- Savjetovanja o inicijalnim idejama, planovima djelovanja i početnim procjenama učinka (4 tjedna)
- Savjetovanja o nacrtima novih inicijativa EK (12 tjedana)
- Savjetovanja o zakonodavnim prijedlozima upućenima EP i Vijeću (8 tjedana)
- Savjetovanja o nacrtima delegiranih i provedbenih akata (4 tjedna)

Standardi savjetovanja s organizacijama civilnog društva u razvoju javnih politika

- Zakon o pravu na pristup informacijama
- Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata
- Poslovnik Vlade Republike Hrvatske
- Poslovnik Hrvatskoga sabora
- Zakon o procjeni učinaka propisa i Uredba o provedbi postupka procjene učinka propisa

Suradnja Vlade Republike Hrvatske i civilnog društva, kako navodi Nacrt Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2017. do 2021., provodi se kroz strateški okvir stvaranja poticajnog okruženja, institucionalni i normativni okvir za suradnju vlasti i civilnoga društva, financijsku podršku održivosti programa organizacija civilnoga društva i standarde savjetovanja za sudjelovanje organizacija civilnoga društva u stvaranju i provedbi javnih politika. U istom se dokumentu navodi kako je “stvaranje okruženja poticajnog za razvoj civilnoga društva jedna od pretpostavki i mjerila demokracije te stabilnosti društvenoga i političkoga sustava svake zemlje“. Analizom dosadašnje uključenosti u predlaganje javnih politika i sadržaj programskog dokumenta za financijsko razdoblje Europske unije 2021.-2027. godine, udruga koje okupljaju hrvatske braniteljke nisu bile uključene pa je analiza pokazala visoku razinu zabrinutosti za neke natječajne vezane za Europski socijalni fond, unatoč činjenici da će OCD-i biti prihvatljivi sudionici u svim pozivima čime je osigurana horizontalna i vertikalna zastupljenost i omogućeno natjecanje za sve pozive sa svim drugim sudionicima.

21

Pristup informacijama kao preduvjet sudjelovanja OCD-a u kreiranju i provedbi javnih politika

U razdoblju 2014-2020. braniteljske udruge su imale vrlo malo mogućnosti prijave na javne pozive iz ESF-a.

Pojavom COVID pandemije mnogi su natječaji stornirani pa je još više smanjena mogućnost prijave projekata.

Problemi prilikom provođenja projekata iz ESF-a:

- kašnjenje javnih poziva
- česta izmjena natječajne dokumentacije
- kašnjenje odabira projekata
- birokratiziranost obrade zahtjeva za naknadom sredstava
- kašnjenje obrade ZNS-ova
- kašnjenje plaćanja ZNS-ova
- nedostatak vlastitih sredstava
- nedostatak vlastitih ljudskih potencijala.
- ....

Kao što smo prethodno naveli, analizirali smo 4 javna poziva iz ESF-a od čega su 2 završena a 2 su u tijeku a radi se o 6 projekata.

Pitanja:

Da li ste zadovoljni s provođenjem projekta – 4 je dogovorilo DA a 2 uvjetno da.

Da li ste razvili partnerstva s drugim organizacijama – svi su odgovorili DA.

Da li naučeno primjenjujete u daljnjem radu – svi su dogovorili DA.

Da li ste sudjelovali u e-savjetovanja – svi su odgovorili NE.

Da li možete primijeniti naučeno iz ESF- projekta kako bi utjecali na javne politike – 3 je odgovorili s NE (završeni projekti), 1 je odgovor – NADAM SE, a 2 TEK UČIMO.

U razgovoru s voditeljima projekta i predsjednicima udruge potrebno je napomenuti da tek u projektu Tematske mreže jačaju partnerstva OCD-a, provode ispitivanja javnog mnijenja i potreba društva, sudjeluju u provedbi znanstvenih istraživanja, izradi smjernica za razvoj javnih politika, provode analize društvenog utjecaja predloženih intervencija, strukturni dijalog svih dionika i donositelja odluka.

Za napomenuti da su se 4 županijske udruge i ZU HBL PTPS RH prijavile na natječaj **Jačanje kapaciteta organizacija civilnoga društva za odgovaranje na potrebe lokalne zajednice, UP.04.2.1.11** ali čekamo evaluaciju i nadamo se da ćemo potpisati ugovor. Od ovih projekata mnogo očekujemo.

Opći cilj Poziva je osigurati razvoj civilnoga društva u Republici Hrvatskoj koji osigurava ujednačen regionalni društveno – ekonomski rast i demokratski razvoj Republike Hrvatske.

Specifični ciljevi Poziva:

1. Jačati kapacitete OCD-a aktivnih u lokalnim zajednicama za provedbu aktivnosti prilagođenih lokalnim problemima.
2. Jačati kapacitete OCD-a za neposredan rad na područjima koja se financiraju kroz Europski socijalni fond (zapošljavanje, obrazovanje, socijalno uključivanje, dobro upravljanje) na lokalnoj razini.
3. Unaprijediti kapacitete organizacija civilnoga društva za pružanje učinkovitog odgovora na potrebe lokalne zajednice u kriznim situacijama.

Ciljana skupina: organizacije civilnog društva.

4. ZAKLJUČAK

Preduvjeti za uspješno sudjelovanje civilnog društva u izradi prijedloga javnih politika:

- Ekspertiza i napredno poznavanje problematike
- Razumijevanje šireg, međunarodnog konteksta (osobito politika odnosno regulative Europske unije)
- Sposobnost pripreme jasnih stajališta i pisanih doprinosa
- Stvaranje koalicija s ostalim organizacijama
- Razvoj suradnje s akademskom zajednicom
- Rano uključivanje u proces izrade prijedloga javnih politika

Udruge su preko dosadašnjih EU izvora kroz projekte podigli upravljačke kapacitete, osigurale dio infrastrukture, opremu, prijevozna sredstva i razvijaju se kako bi poboljšali kvalitetu svojih usluga. Analizom smo došli do zaključka da kvalitetnim i dokazanim udrugama treba pružiti mogućnost razvoja kroz infrastrukturu, opremu, zapošljavanje i edukaciju te da u strateškim ciljevima i udruge budu navedene uz ostale pružatelje socijalnih usluga, pored mogućnosti razvoja društvenog poduzetništva kao novine u programiranju i financiranju kroz Europski socijalni fond.

Kroz provođenje projekata (vrlo malo, nažalost) stvaramo kapacitete za provođenje projekata u novom razdoblju 2021.-2027.

Bez razvojnih mogućnosti predstavnici udruga koje su sudjelovale u EU projektima neće moći dostići nivo znanja i kapaciteta za sudjelovanje u kreiranju javnih politika.

Aktivni uključivanje predstavnika braniteljskih udruga u procese planiranja, koje može biti kroz programske dokumenata, kao uključivanjem u Tematske mreže može se očekivati podizanje kapaciteta, odnosno sticanja znanja kako bi utjecali na javne politike.

Literatura:

Petek, A (2014): Što su hrvatske javne politike

Puljiz, V. (2008): Socijalna politika Hrvatske

Miošić, Berković, Horvat (2014): Analiza i zagovaranje javnih politika

Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2017. do 2021. godine

Smjernice za lokalni razvoj pod vodstvom zajednice namijenjene lokalnim sudionicima – CLLD

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030.g.

<https://udruga.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalna%20strategija%20stvaranja%20poticajnog%20okru%C5%BEenja%20za%20razvoj%20civilnog%20dru%C5%A1tva%202012-2016.pdf>

<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/Slicing/GetDocx/5697>

<https://socialbiz.cerura.hr>

www.strukturnifondovi.hr

www.esf.hr

25

Odgovorna osoba:

Ivan Škarić